

VISU ZEMJU PROLETĀRIEŠI, SAVIENOJĒTIES!

LENINA KAROGS

LATVIJAS KOMUNISTISKĀ PARTIJA PREIĻU RAJONA KOMITEJA UN
PREIĻU RAJONA TAUTAS DEPUTĀTU PADOME LAIKRAKSTS

Iznāk kopš 1950. gada 29. marta

Nr. 21 (5870)

Sestdien, 1989. gada 18. februārī

Maksa 3 kap.

Apgabala priekšvēlēšanu sapulce

Balso priekšvēlēšanu sapulces dalībnieki.

PSRS tautas deputātu kandidāte Marina Kostenecka.

AGRIFIRMAS «Krasnij Ok-tjabrj» kultūras namā Riebiņos 15. februārī notika 312. Preiļu nacionāli teritoriālā vēlēšanu apgabala priekšvēlēšanu sapulce. Tajā piedalījās delegāti no visiem rajona darba kolektīviem. Viņi ieradās uz sapulci, lai tiktos ar izvirzītajiem PSRS tautas deputātu kandidātiem Preiļu 312. nacionāli teritoriālajā vēlēšanu apgabalā, noklausītos viņu uzstāšanos, uzdotu jautājumus, apspriestu kandidātūras un balsojot izņemtu, kurus deputātu kandidātus reģistrēt PSRS tautas deputātu vēlēšanām, kas notiks 26. martā.

Priekšvēlēšanu sapulci atklāja Preiļu 312. nacionāli teritoriālā vēlēšanu apgabala vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs, Latvijas KP rajona komitejas otrais sekretārs **P. Romanovs**.

«Sodien pēdējais padomju karavīrs atstāj Afganistānu», viņš teica. «Pildot internacionālo pienākumu, sniedzot palīdzību afgāņu tautai taisnīgajā cīņā, tūkstošiem mūsu karavīru ir krituši. Godināsim viņu piemiņu.»

Klātesošie Afganistānā kritušo padomju karavīru piemiņu godināja ar klusuma minūti, pieceloties kājās.

Tālāk **P. Romanovs** paziņoja, ka uz priekšvēlēšanu sapulci no deviņiem izvirzītajiem un piekrišanu balotēties devušajiem deputātu kandidātiem ieradušies septiņi: **Pēteris Barkovskis** — Ļeņina kolhoza priekšsēdētājs, **Jānis Znotiņš** — Līvānu pilsētas izpilddarības priekšsēdētājs, **Marina Kostenecka** — rakstniece un publiciste, **Nikolajs Leonovs** — Jaunaglonas 58. arodvidusskolas direktors, **Jānis Romāns** — Preiļu 21. pārvietotamās mehanizētās kolonnas priekšnieks, **Verners Veide** — republikāniskā projektēšanas un māju būves tresta pārvaldnieks, un **Vladimirs Rimaševskis** — Latvijas PSR Valsts agrorūpniecības komitejas priekšsēdētājs. Deputātu kandidāts **Atis Sedvalds** —

Līvānu eksperimentālās biokīmiskās rūpnīcas direktors, atrodas dienesta komandējumā Maskavā, un viņu sapulcē pārstāvēja pilnvarotā **Līga Zenkeviča** — laikraksta «Ļeņina Karogs» redaktora vietniece. Deputātu kandidāts **Vladimirs Haritonovs** — Preiļu starpsaimniecību celtniecības organizācijas priekšsēdētājs nezināmu iemeslu dēļ uz sapulci neieradās.

Atklāti balsojot, ievēlēja sapulces darba prezidiju. Ar balsu vairākumu par priekšsēdētāju kļuva **Andris Puzo** — Aglonas Internātskolas direktors. Sapulce nolēma deputātu kandidātiem laul uzstāties līdz 10 minūtem, atbildēm uz jautājumiem un kandidātūru apspriešanai paredzēja 5 minūtes.

Uzstāšanās secību deputātu kandidāti izlozēja. Tā bija šāda: **V. Veide**, **M. Kostenecka**, **N. Leonovs**, **J. Znotiņš**, **J. Romāns**, **P. Barkovskis**, **A. Sedvalda** pilnvarotā **L. Zenkeviča** un **V. Rimaševskis**.

Lielākā valuma deputātu kandidātu (6 no 9) programma, tā saukta priekšvēlēšanu platforma, mūsu laikraksta lasītājiem jau zināma (skat. «Tikšanās ar deputātu kandidātiem» avīzes 11. februāra numurā un citus materiālus), tādēļ šoreiz tikai par to, ko teica **M. Kostenecka** un **J. Znotiņš**.

M. Kostenecka, Valsts parlamentā — dažādu profesiju pārstāvis, Gudrus, drošus un izdarīgus. Ne lauksaimniecībai, ne rūpniecībai nav vajadzīgs kosmētiskais remonts, tautsaimniecība jāizved no krīzes. Visur jāvalda godīgumam, jābūt pilsoniskai atbildībai par tautu, tās nākotni, sociālajam un nacionālajam taisnīgumam. Jānodrošina preses un vārda brīvība. Nekādu priekšrocību nomenklatūras darbiniekiem. Taisnīgumu dzīvokļu fonda sadalē, izbeigt migrāciju. Cīnīties par tiesisku valsti, ekonomisko patstāvību. Atklātumu un plurālismu. Attīstīt zēlsirdību.

J. Znotiņš, Sociālistiskajā valstī galvenajam ir jābūt cilvēkam. Bet daudzas programmas, kas pieņemtas cilvēka vārdā, netiek pildītas. Padomju vara ir tautas vara. Vēlēšanās jāvalda demokrātijai, atklātībai, vienlīdzībai un taisnīgumam, tām jābūt vairākās pakāpēs.

Deputātu kandidātiem bija daudz jautājumu. Atbildes uz tiem parādīja katra konsekvenci, kompetenci, pārliecību, zināšanas un nezināšanas, valstīdību, godīgumu, vārdu saskaņu ar darbiem.

Deputātu kandidātu apspriešana runa galvenokārt izvērtās par **M. Kostenecku**. Par **V. Rimaševski** iestājās tikai divi runātāji, par **V. Veidi** — viens. Kāpēc to darba kolektīvu pārstāvji, kas izvirzīja pārējās deputātu kandidātūras, sapulcē savus kandidātus neatbalstīja?

No sapulcē teiktā par **M. Kostenecku**, viņa nebūdamā deputāte, darījusi daudz vairāk nekā viens otrs deputāts. Ieaugusi latviešu tautā, kaut pati ir krieviete. Īsta internacionāliste.

Par **V. Rimaševski**, Godīgs. Taisnīgs. Vienkāršs, arī ienemot augstu amatu. Plieliek daudz pūlu lauksaimniecības attīstībai. Labs organizators.

Par **V. Veidi**, Vadītājs, kurš lemtājis cieņu ar darbu. Ir autoritāte. Savā veidā vienkāršs — netiecas pēc personīgas vasarnīcas un citiem labumiem.

Apspriedusi deputātu kandidātūras, sapulce ar balsu vairākumu nolēma: sapulces vēlēšanu biļetenos balsošanai iekļaut visus deviņus izvirzītos deputātu kandidātus, reģistrēt PSRS tautas deputātu vēlēšanām tos, kas būs ieguvuši vairāk nekā 50 procentus priekšvēlēšanu sapulces delegātu balsu.

Notika aizklāta balsošana. Kad balsu skaitīšanas komisija atvēra urnu un saskaitīja balsis, kļuva zināms: no 503 delegātiem, kas piedalījās balsošanā, par **M. Kostenecku** balsojuši 410, **V. Rimaševskis** ieguvis 110 balsis, **V. Veide** — 101 balsi, pārējie — mazāk. Tātad — vairāk nekā 50 procentus priekšvēlēšanu sapulces delegātu balsu ieguva vienīgi **Marina Kostenecka**.

Protams, slikti, ka vēlēšanu dienā vēlētajiem atkal nebūs izvēles, jo reģistrēti tikai viens deputātu kandidāts. Taču ko lai dara, ja tāds ir likums par PSRS tautas deputātu vēlēšanām, proti — apgabala priekšvēlēšanu sapulcē nevis visi vēlējami lemj, ko reģistrēt par deputātu kandidātiem. Te vietā atcerēties pagājušā gada rudenī, kad, apspriežot likumprojektu par PSRS tautas deputātu vēlēšanām, mūsu republikas juristi kategoriski iestājās pret apgabala priekšvēlēšanu sapulču rīkošanu, uzskatot tās par nedemokrātisku starpposmu, un ieteica ierakstīt vēlēšanu biļetenos visus izvirzītos kandidātus, lai vēlējami un tikai vēlējami noteiktu, kurš no viņiem ir viscieņīgākais klūt par PSRS tautas deputātu. Diemžēl republikas juristu priekšlikums netika nemts vērā. Nu praksē varam pārliecināties par jaunā likuma nepilnībām.

Un tomēr negribētos piekrist apgalvojumam, ka šīs vēlēšanas ne ar ko neatšķirsies no iepriekšējām. Atcerēsimies — pirms 5 gadiem mums vispār bija tikai viens deputāta kandidāts, turklāt — ieteikts no augšas, bet šogad līdz apgabala priekšvēlēšanu sapulcei kolektīvi bija izvirzījuši desmit kandidātus. Un arī apgabala priekšvēlēšanu sapulcē taču nenoritēja kā pirms pieciem gadiem — vispārējās vienprātības garā, vienbalsīgi pieņemot lēmumu. Tāpēc sacīt, ka viss pa vecam un nekas nav mainījies, diez vai ir pareizi un godīgi.

J. GURGONS

J. SILICKA foto

Grāmatu draugu konference

Notika Latvijas PSR brīvprātīgas grāmatu draugu biedrības rajona organizācijas konference. Delegāti noklausījās šīs organizācijas valdes atbildīgās sekretāres **R. Denisovas** ziņojumu par pēdējo divu gadu darbu. Revīzijas komisijas ziņojumu sniedza **J. Ļedovska**.

Dzili emocionāla un pārliecinoša bija Aglonas ciema bibliotēkas vadītājas **M. Nikiforovas** uzstāšanās debatēs: «Kopš 1964. gada piecas reizes audzis grāmatu skaits bibliotēkā, bet telpas nav paplašinājušās. Rosīgi darbojas dzejas klubs «Romantika», bet vēl sparīgāk Aglonā iztirgo dzērienus. Pudele kļūst par noteicošo. Par kādu gan grāmatu propagandu tad var runāt, ja tautas apdzirdēšana sāk atkal pieņemt prātam neapmieramus apmērus. Pietiek tikai paškatīties uz kārtējo reizi izdauzītajiem kultūras namu logiem. Un tomēr mēs strādājam. Pieaug interese par novadpētniecību. Un tieši šim darba aspektam mēs arī pievērsīsim galveno uzmanību.»

Līvānu 2. vidusskolas bibliotekāre **G. Jegorova** runāja par bibliogrāfisko zināšanu propagandu. Būtisks ieteikums — visās skolās obligāti vajadzīgas lasītavas.

N. Simonoviča stāstīja par grāmatu draugu darbu Līvānu eksperimentālajā biokīmiskajā rūpnīcā un izteica pārmērīgu rajona organizācijas valdei par vājo sadarbību, kura galvenokārt aprobežojas ar biedru naudu, nomaksām. Pietrūkst nepieciešamās informācijas par notikumiem organizācijas dzīvē.

E. Baldiņa — Izglītības ministrijas inspektore, LPSR grāmatu draugu biedrības republikāniskās valdes prezidija locekle, aicināja apzināt grāmatniekus, kuriem ir saglabājušās kādreiz liegtās grāmatas un uz to pamata veidot rajonā «atgriezās» literatūras izstādes. Viņa aicināja līdz kārtējam kongresam padomāt par iespējamām izmaiņām biedrības statūtos, kā arī par to, kādu cilvēku grāmatu draugi vēlētos redzēt savas biedrības priekšsēdētāja amatā.

Grāmatu propagandas entuziastus uzrunāja partijas rajona komitejas ideoloģiskās nodaļas vadītāja **A. Pastore**.

Konferences dalībnieki ievēlēja biedrības jauno valdi un delegātus uz LPSR grāmatu draugu biedrības kongresu. Par GDB rajona organizācijas valdes priekšsēdētāju tika ievēlēta **B. Lūdzenika**, par atbildīgo sekretāri — **R. Denisova**.

V. ROMANOVSKIS

Avīzes „Ļeņina Karogs” redakcijai

Apgabala vēlēšanu komisijai

15. februārī notika 312. Preiļu nacionāli teritoriālā vēlēšanu apgabala priekšvēlēšanu sapulce, kurā noteica PSRS tautas deputātu kandidātus. Pēc balsošanas palika tikai viena — **M. Kostenecka** — kandidātūra. Mēs nepiekrītam, ka 26. martā vēlēšanās būs tikai viens deputātu kandidāts. Tas ir pretrunā ar deputātu vēlēšanu demokrātiskajiem principiem un atgādina stagnācijas laikus.

Ierosinām atstāt 2 — 3 kandidātūras, par kurām apgabala priekšvēlēšanu sapulcē tika nodots visvairāk balsu. Aicinām visus rajona darba kolektīvus šajā sakarībā izteikt savu viedokli. «Latvijas preses apvienības» rajona nodaļas un Preiļu sarkaru mezglas darbinieki (60 paraksti)

Apgabala vēlēšanu komisija ziņo

16. februārī 312. Preiļu nacionāli teritoriālā vēlēšanu apgabala komisija par PSRS tautas deputātu kandidāti 312. Preiļu nacionāli teritoriālajā vēlēšanu apgabalā reģistrējusi **MARINU GRIGORIJA m. KOSTENECKU** (dzimis 1945. gadā, dzīvo Rīgā, rakstniece, strādā Latvijas PSR Rakstnieku savienībā).

Latviešu tautas karogs plīvos!

Divas nedēļas ik dienas redakcijā saņemām vēstules, kuras lasot bija patīšs prieks par mūsu cilvēkiem — preliešiem un lauku iedzīvotājiem no K. Marška, Leņina, Oškalna kolhoziem, kolhoziem «Dzintars», «Vārka-va», «Sarkanā ausma» un vēl daudzām citām saimniecībām un ciemiem.

Rakstīja skolēni un pieaugušie, darba kolektīvi, ģimenes un kaimiņi. Un ne jau tikai latviešu tautības cilvēki ar savu parakstu apliecināja, ka rajona centrā jāplīvo sarkanbaltsarkanajam karogam.

Paldies par jūsu vēstulēm. Paldies par to, ka vēstulēs izteicāt savas domas un vēlējumus mums — «Leņina Karoga» redakcijai, pilsētas un rajona vadībai ne vien par karogu, bet arī par dažādiem citiem mūsu dzīves jautājumiem, kas jūs satrauc, interesē, neapmierina.

Ģandriņ' ik vēstulē izskanēja doma, ka «tautas karogs palīdzēs dzīvot un strādāt labāk», un izskanēja arī bažas, jo karaļa pacelšanās «vietā jābūt drošai pret jebkāda veida vandālisma mēģinājumiem». Daudzkārt ieteikts karogu pirms pacelšanas «iesvētīt ar reliģiskām ceremonijām».

Vēstulu daudz. Vairums to rakstījis rūpīgi, pārdomāti, dažādi — ar roku, kas jau sen nav vingrināta garāku vēstulu rakstīšanā, dažādi — vairāku lappušu garumā, citā — pāris rindīņas un paraksti, paraksti...

Kopškaitā par sarkanbaltsarkanā karaļa pacelšanu Preiļos parakstījušies tuvu pie pusotra tūkstoša rajona iedzīvotāju. Viedokļi atšķiras vienīgi par karaļa atrašanās vietu. Vairums ir par to, lai sarkanbaltsarkanais karogs plīvotu virs grāmatu na-

ma «Latgale». Vēl starp vairāk minētajām vietām ir rajona centrs (atsevišķā mastā) un ugunsdzēsēju depo. Dažas vēstulēs ieteikts kultūras nams, televīzijas tornis, ūdenstornis, universālveikals, sadzīves pakalpojumu kombināts, redakcijas un citu rajona centra iestāžu ēkas. Karogu ieteikts uzvilkt uz vēsturiskajām ēkām — bijušā Tautas nama, pagasta izpildkomitejas, kara revolucionārās komitejas.

8. februārī notika pilsētas izpildkomitejas ārkārtas sēde, kurā piedalījās bija aicināti arī LTF Preiļu pilsētas un ciemu nodaļas pārstāvji.

Izpildkomitejas sēdes lēmums — atļaut pacelt Preiļos latviešu tautas nacionālo karogu.

Pamatojoties uz iedzīvotāju vairākuma lūgumu, karogs tiks pacelts virs grāmatu nama «Latgale» rajona tautu konferences dienā — 25. februārī. (Par mītiņa laiku tiks paziņots kādā no laikraksta nākošajiem numuriem.)

Droši vien katrs no jums šai brīdī iedomājas, kā tad karogs izskatīsies pilsētas centrā, kā iekļausies tā kopainā. Priecājos darīt zināmu, ka par to nopietni domā arī pilsētas izpildkomiteja. Sovasar paredzēts pabeigt Pionieru laukuma labiekārtošanu.

Izpildkomitejas sēdē LTF nodaļas pārstāvji solīja, ka LTF dalībnieki gatavi iet palīgā darbu organizētājiem un veicējiem, lai pilsētas centrs pēc iespējas ātrāk kļūtu acij tīkams un «apdzīvojams», lai pār vispārēju nesakoptību plīvojošais sarkanbaltsarkanais karogs neradītu nepatīkamas pārdomas.

Karogs plīvos, un noruna paliek spēkā.

S. JOKSTE

Karogam Preiļos ir jābūt. Ir jābūt kā simbolam, kā pārkārtošanās nav skaists sapnis, bet dzīves realitāte. Jābūt kā pateicībai latviešu sarkano strēlnieku varonībai Oktobra revolūcijas nosargāšanā. Kā apliecinājumam piederībai zemei un tautai, kuras saknes sniedzās vairāku tūkstošu gadu dziļumā un pierādījumam, ka vispārcilvēcis-kajām vērtībām ir jāstāv pāri visam pārējam šai dzīvē.

Jāzskata pateicība b. Agurjanovam, ka pilsētas izpildkomiteju interesē iedzīvotāju viedokļi. Domāju, ka nebūtu slikti uzziņāt iedzīvotāju domas (un le vērot tās) arī citos jautājumos: kā izlietot pilsētas kopējos naudas līdzekļus, kā uzlabot satiksmi ar Rīgu u. c.

Vēl gribas silti ieteikt pilsētas un arī rajona vadībai centsties būt kompetentākiem gan par sarkanbaltsarkano karogu un tik ļoti nebaidīties no tā, gan arī visās tajās nozarēs, uz kuru vadību tā pretendē. Leņinskā vadības stila pirmā prasība taču ir kompetence, uz to katram ir jātiecas.

V. BRICE (Preiļos)

Neesmu rakstījis jums nevienu vēstuli un nevienu sūdzību, taču šoreiz klusēt nevaru. Uzskatu, ka sarkanbaltsarkanajam karogam Preiļu rajona centrā jāplīvo!

Strēlnieki to pacēla, Stalins noņēma, tagad paškatīsimies, kurš to mēģinās aizliegt. Taču ceru, ka manas bažas būs nevietā, un pilsētas izpildkomiteja parādīs savu godaprātu.

I. VALAINE (Preiļos)

18. novembrī pierādīja, ka Preiļu pilsētā un rajonā latviešu gars vī mozs.

Mūsu nacionālajam karogam jābūt uzvilktam. Tā ir mūsu tautas vairākuma griba. Karogs būs kā brīdinājums birokrātiem un stagnācijas piekritējiem, mīgrantu aizstāvjiem. Tauta redz un nepieļaus pārkārtošanās pretiniekiem... Lai mūžīgi būtu nolādēti vārdi: «Nav cilvēka, nav problēmas». Ir mums cilvēki ar savām problēmām, bet šodien problēma, lai sarkanbaltsarkanais karogs plīvotu Preiļos, lai būtu tautu draudzība un sapraššanās savā starpā.

6 paraksti

Latviešu tautas simbols — sarkanbaltsarkanais karogs — iedvesmo, uzmundrina tautu pārbūves procesā, rada tautas pašapziņu. Tas pacelts plīvo republikas pilsētās. Mēs, Preiļu rajona iedzīvotāji, prasām, lai rajona centrā arī plīvotu sarkanbaltsarkanais karogs.

Seko 133 agloniešu paraksti

Mēs, Preiļu 1. vidusskolas 11. a klases skolēni, kam rūp latviešu tautas nacionālās simbolikas saglabāšana un cieņas izrādīšana tai, atbalstām priekšlikumu par sarkanbaltsarkanā karaļa uzvilksanu Preiļos. Tā kā pašā pilsētas centrā atrodas grāmatnīca, kas nes mūsu šķautā novada vārdu «Latgale», iesakām virs tās tad arī uzvilkt mūsu tautas karogu.

17 paraksti

Ar gandarījumu rajona laikrakstā izlasījām ziņu, ka arī Preiļos sāks domāt par tautas karaļa pacelšanu. Lai gan Preiļi ar katru gadu mazpamazām kļūst pievilcīgāki, par nožēlošanu, ar sevišķu čaklumu mēs, Preiļu novada ļaudis, laikam jau izcelties nevaram, par ko liecina nolaistais parks, sabrukusi pils, pastāvīgi saurkētās pilsētas ielas un laukumi, nemaz nerunājot par nebūšanām ārpus pilsētas.

Mēs vēl neesam Tautas frontes biedri, bet atbalstām tās centienus, saprotam tās grūtības cīņā ar pagaidām vēl stipriem pretspēkiem, tāpēc domājam, ka tautas karaļa pacelšana būs morāls balsts visam labajam un gaišajam cilvēkos, stiprinās mūs garā, aicinās nepagurt, lai visiem cilvēkiem mūsu pilsētā, rajonā solis kļūtu raitāks un darbi veiktos labāk. Mēs gribam sajūst kopību ar visu tautu, ar tās gaišākajiem prātiem un spēkiem.

Varbūt plīvojošais karogs tiks mums uzmanīgāk palūkoties uz to, kas mums apkārt, un, pirms uzlauzt asfaltu centra laukumā, lai mēs tur mežģītu kājas turpat pusgadu, gaidot un nesagaidot, ko nu tiks vietā, vispirms padomāt un saskaņot turpmākos darbus. Un kopt sevī saimnieka izjūtu.

Priekuļu ciema iedzīvotāji (89 paraksti)

Latvijas Republika iedzīvotāju sastāva ziņā arī 20. — 30. gados bija daudz nacionāla. Pēc 1935. gada skaitīšanas datiem Latvijā dzīvoja 1 472 616 latvieši, 206 499 krievi, 93 476 ebreji, 62 144 vācieši, 48 949 poļi, 26 876 baltkrievi, 22 913 lietuvieši, 7 014 igauņi, 3 839 čigāni, 1 844 ukraiņi, 944 libieši. Līdz ar to Latvijā bija izteikts arī kultūras daudz nacionālais, vai kā toreiz teica — multinacionālais, komponents, kas bija noteikts ar Satversmes sapulces 1922. gadā pieņemto Konstitūciju. Tāpēc līdzās jēdzienam «latviešu tauta» oficiāli tika lietots jēdziens «Latvijas tauta», ar kuru apzīmēja dažādu nacionalitāšu Latvijas pilsoņus.

Latvijas Republika bija noteikts pilsonības statuss, latviešu valoda bija valsts valoda, kuras attīstībai tika veļta liela vērība, tāpat kā latviešu kultūras un nacionālās pašapziņas stiprināšanai vispār. Taču reizē ne mazums rūpju tika veltīts nacionālo minoritāšu sociālo vajadzību un kultūras attīstībai. Jēbkāda tautu naida kurināšana bija noliegta ar likumu. Latvijas Republikas Konstitūcija un Satversmes sapulces pieņemtie likumi un lēmumi visām lielākajām Latvijas tautībām piešķīra kultūras autonomijas statusu un reālas iespējas attīstīt nacionālo kultūru.

Tāpēc nav jābrīnās, ka (1930. g.) no visa Rīgas iedzīvotāju skaita (369 212) tikai 28,73% zināja vienu valodu. Bet 26,79% zināja divas valodas, 30,79% (visvairāk) pārvaldīja trīs valodas, 10,56% — četras, 2,96% — piecas, 0,26% — sešas un vairāk valodu. Latviešu valodu zināja 86,02% lietuviešu, 81,95% vāciešu, 79,13% igauņu, 62,46% ebreju, 46,43% poļu, 23,27% baltkrievu, 18,85% krievu, 66,47% pārejo. (Latvijas kultūras statistika 1918. — 1937. R., 1938.)

Jāatzīmē arī, ka pēc 1934. gada 15. maija apvērsuma K. Ulmana autoritārā režīma laikā visai izteiktā nacionālistiskā politika nepārāuga klajā šovinisma. Tika saglabāti visi galvenie minoritāšu kultūras formējumi — skolas nacionālajā valodā, grāmatu izdošana, prese, biedrības u. c. K. Ulmanis nekad nevērsās pret nacionālajām minoritāšu un to kultūras vajadzībām. Vienīgais izņēmums izrietis bija vācieši, īpaši pārkonkrustieši, kas bija izteikti nacionālistiski un antisovjetiski organizācija, kas līdz ar citām partijām tika aizliegta 1934. gadā. Tā bija arī antulmaniska un nevarēja neizsaukt īpašu negatīvu vadona attieksmi. Ne pret krieviem, ne pret ebrejiem vai kādu citu tautību netika izteikta nacionālistiskas ievirzes kritika vai negatīva attieksme.

Minoritāšu kultūras autonomija pirmām kārtām izpaudās izglītības jomā.

Ar Satversmes sapulces lēmumu tika noteikts, ka Latvijas «mazākumtautību pilsoņu bērniem likuma robežās pastāv atsevišķas mācību iestādes vai klases ar attiecīgas tautas valodu kā mācību valodu un latviešu valodu kā obligatorisku mācību priekšmetu». Tika atzīmēts, ka tas tiek darīts katras tautības nacionālās identitātes saglabāšanas iespēju nodrošināšanai un kultūras vajadzību apmierināšanai.

Jāpiezīmē, ka nekad, ne pirms tam, ne pēc tam Latvijā nebija tik labs skolotāju sastāvs, kāds pēc pirmā pasaules kara koncentrējās Latvijā 20. — 30. gados. Izglītības darbiniekiem bija augsts sociālais un profesionālais prestižs, un to veidoja ne tikai latviešu tautības, bet arī vāciešu, ebreju, krievu, poļu un citu tautību pedagogi.

Latvijas Republikas laikā darbojās skolas astoņām tautībām desmit valodās (latviešu, vācu, krievu, poļu, ivrita, idiša, lietuviešu, baltkrievu, igauņu valodās, bet franču licejā — franču valodā). Dažos Kurzemes zvejniecības tika mācīta arī libiešu valoda. Septiņām tautībām bija savas patstāvīgas vidusskolas. 1933./34. mācību gadā vācu gimnāzijās mācījās 1 207 audzēkņi, krievu — 1 172, ebreju — 1 326, poļu — 293, baltkrievu — 144, lietuviešu — 73, jautās — 128. Salīdzinājumam — gimnāzijas ar latviešu mācību valodu mācījās 9 152, bet minoritāšu — 4 345 audzēkņi.

1936./37. mācību gadā līdzās 1 500 latviešu tautskolām darbojās 166 krievu, 95 jautku tautību, 72 vācu, 62 ebreju, 18 poļu, 11 lietuviešu, 4 igauņu un

104. Grāmatu ievadīja P. Detlava priekšvārds par čigānu valodas un kultūras Ipatībām. Dažādu Latvijā dzīvojošo tautību valodās tika izdota dailliteratūra, grāmatas dažādās zinātnēs, filozofijā, mācību grāmatas. 1933. gadā Rīgas tautas bibliotēkās (bez Misiņa un pilsētas lielajām bibliotēkām) grāmatu sadalījums pēc valodām bija sekojošs: 175 037 latviešu valodā, 75 605 krievu, 29 181 vācu, 4 656 ebreju, 1 775 lietuviešu, 545 franču, 377 angļu un 406

PĒTERIS ZEILE

Daudznacionālā kultūra Latvijā 20.—30. gados

1 baltkrievu tautskola. No 112 vidusskolām 10 bija ebreju, 8 vācu, 3 krievu, 2 poļu, 1 lietuviešu un 1 jautku tautību vidusskola. Latvijas universitātē mācījās 85,22% latviešu studentu, 17,30% — ebreju, 6,23% — krievu, 3,46% — vācu, 2,8% — pārejo tautību. Latvijas Mākslas akadēmijā bija 86,9% latvieši, 5,2% krievi, 3,2% vācieši, 2,1% ebreji, 2,6% — pārejie. Konservatorijā — 70,93% latvieši, 17,30% ebreji, 6,23% krievi, 3,46% vācieši, 2,8% pārejie. (Latvijas kultūras statistika 1918. — 1937. g., R., 1938.)

Skolotāju institūtos — Rēzeknē un Daugavpilī (1933./34. māc. g.) — darbojās krievu (92 audzēkņi, 19 pasniedzēji) un baltkrievu (30 audzēkņi, 14 pasniedzēji) nodaļas, kurās sagatavoja skolotājus krievu un baltkrievu skolām Latvijā. Jāatzīmē, ka kursu krievu valodā darbojās pie Latvijas universitātes, kas sagatavoja reflektantus augstskolai. Vēlāk tie pārtapa tā sauktajā krievu universitātes Zinātniskajā institūtā ar 58 studentiem un 6 pedagogiem 1935./36. mācību gadā. Līdzās vācu vispārīgizglītojošajām skolām (to skaitā — 8 vidusskolām) un specializētajām skolām darbojās arī vācu augstākā mācību iestāde — Herdera institūts. To 1921. gadā nodibināja uz Herdera biedrības bāzes. Herdera institūta 1935./36. mācību gadā mācījās 240 studenti, strādāja 42 augsti kvalificēti mācību spēki. Institūta darbojās trīs fakultātes: 1) Tiesību un valsts zinātņu; 2) Filozofijas; 3) Teoloģijas.

Trīsdesmitajos gados Rīgā darbojās latviešu, krievu, vācu, ebreju bērnu darzi, kuros strādāja audzinātājas, kas ne tikai pilnībā pārvaldīja attiecīgo valodu, bet bija kā pedagoges labi sagatavotas, jau no agras bērnības tiecās audzināt tikumiskus un intelligentus Latvijas pilsoņus.

Trīsdesmitajos gados Latvija ienēma pirmo vietu Eiropā studentu skaita ziņā uz desmit tūkstoš iedzīvotājiem. Studentu sadalījums pēc tautībām bija šāds: uz katrēm desmit tūkstošiem iedzīvotāju bija 41 students — latvietis, 55 ebreji, 54 vācieši (ieskaitot Herdera institūtu) un 9 krievi.

Ja Lietuvā 30. gadu otrajā pusē darbojās 14 latviešu skolas, tad Latvijā — 13 lietuviešu skolas. Rīgā darbojās lietuviešu pamatskola un vidusskola, lietuviešu koris «Šviesa», kultūras biedrība un citi kultūras formējumi.

Vīņu galveno Latvijas minoritāšu vajadzībām Latvijā tika izdotas grāmatas, žurnāli, avīzes. 1925. gadā citās (nelatviešu) valodās iznāca 262 grāmatas, bet 1935. gadā — 672. Visvairāk grāmatu tika izdots vācu un krievu valodās. Tā 1937. gadā 78 grāmatas izdotas vācu, 66 — krievu valodā. 23 — angļu, 15 — citās valodās. Jāatzīmē fakts, ka, piemēram, grāmatas, kaut arī reti, iznāca arī čigānu valodā. Tā 1936. gadā Rīgā tika izdots dažādu materiālu krājums, kurā bija iekļauti katkisma gabali, lūgšanas, garīgas dziesmas čigānu va-

baltkrievu valodā. Ipaša vērība tika veltīta mācību grāmatu izdošanā latviešu valodas apguvei cittautiešu skolām. A. Rotermanes, E. Kaka populārā ročeru grāmata «Runāsim latviski» ar A. Kronenberga ilustrācijām piedzīvoja astotus izdevumus. Poligrāfiski lieliski izdota M. Bērziņa sagatavotā lasāmgrāmata «Mūsu valsts valoda» (1936) «mazākuma tautu pamatskolu 7. klasei». Vairākas specializētas mācību grāmatas dažādās valodās iznāca vidusskolām.

1930. gadā Rīgā iznāca 208 žurnāli un 56 avīzes latviešu, krievu, vācu, ebreju, poļu, lietuviešu, angļu, franču un esperanto valodās. Latvijā 1937. gadā 135 žurnāli iznāca latviešu valodā, 8 — vācu, 5 — krievu, pa vienam poļu, libiešu un angļu valodās, trīs — dažādās (jautās) valodās. Piemēram, «Latviešu un igauņu biedrība» izdeva mēnesrakstu latviešu un igauņu valodā. No 47 laikrakstiem 33 iznāca latviešu, 5 — vācu, 4 — krievu, 3 — ebreju, pa vienam — lietuviešu un franču valodā. Iznāca kalendāri krievu, vācu, ebreju u. c. valodās.

Viena no lielākajām un vecākajām Latvijas minoritāšu avīzēm bija vācu «Rīgasche Rundschau» (dibināta 1866. gadā). Tai bija korespondenti vairākās pasaules galvaspilsētās, un tā tika izplatīta visā Eiropā. Tās redaktors bija P. Šimanis — populārs politiķis. Vācu demokrātiskās partijas līderis, Latvijas saeima deputāts, Eiropas mazākumtautību kongresa dibinātājs, Redzamāko vācu periodisko izdevumu skaitā vēl jāmin «Rīgasche Post», «Rigaer Tageszeitung», «Rīgasche Nachrichten» (iestājas par vācu un latviešu sadarbību ekonomikā un kultūrā), «Baltische Monatschrift». Bez tam vācu valodā iznāca specializēti izdevumi bērnu vecākiem, jaunatnei, arod-biedrībām, juristiem, studentiem, reliģiskajām biedrībām. Herdera institūta zinātniskie raksti (1925. — 1939.) iznāca 7 sējumos.

Latvijā kopš gadsimta sākumiem dzīvoja samērā daudz lietuviešu, darbojās dažādas biedrības. 1905. gadā iznāca pirmā lietuviešu avīze Latvijā — «Kova» («Cīņa»), vēlāk — «Rīgas garsas» («Rīgas Balss» 1909. — 1917.). 20. — 30. gados Latvijā (dažādos periodos) iznāca vairāki lietuviešu izdevumi — progresīva avīze «Rīgas garsas» («Rīgas Balss»), kas publicēja R. Blaumaņa, J. Raina, Aspazijas, J. Jaunsudrabiņa, K. Skalbes, J. Ezerina u. c. latviešu rakstnieku darbus. No 1925. līdz 1933. gadam iznāca žurnāls «Naujas žodis» («Jaunais Vārds»). To dibināja un rediģēja žurnālists, vēlākais valsts un sabiedriskais darbinieks Jūpts Paleckis. Vīna tulkojuma žurnāls publicēja J. Raina, Aspazijas, K. Skalbes darbus. Rīgā iznāca 16 šī žurnāla numuri. Pēc J. Palečka pārņemšanas uz Kaunu, žurnāls savas gaits turpināta toreizējā Lietuvas galvaspilsētā. Reizē J. Paleckis kļuva par latviešu avīzes «Jaunākās Ziņas» korespondentu Lietuvā.

(Turpinājums sekos.)

Dzimtās valodas nedēļa skolā

«Valoda nesarūs, ja tai sarūsēt neatļauj!» (J. Sīrbārdis) — ar šādu devīzi Aglonas vidusskolas skolēni uzsāka latviešu valodas nedēļu.

Pirmajā dienā notika latviešu valodas olimpiāde 7. — 8. klašu skolēniem. Nākošajā dienā 8. — 11. klašu skolēni tikās ar Latgales kultūras biedrības dibināšanas kongresa delegātiem V. Stupāni, J. Streiku, M. Aglonieti. 1. februārī 5. — 7. klašu skolēni iesaistījās spēlē «Kas? Kur? Kad?». Par pasākumu 1. — 4. klasēm «M. Stārastei — 75!» daudz bija domājusi latviešu valodas skolotāja R. Grigule. Jau pirmdienas rītā rūķis Valodiņš (A. Golubevs) aiznesa 2. — 4. klašu kolektīviem skaisti noformētus uzdevumus. 2. februārī pēc mācību stundām minēto klašu skolēnus sagaidīja rūķis Valodiņš, Burtu meitene (L. Dimpere) un Ziluks (K. Priekule).

Pasākums sākās ar latviešu tautas dziesmu skandēšanu. Tā kā M. Stāraste — pasaku vecmāmiņa — dzīvo Rīgā, tika organizēta spēle «Sēdus braukt uz Rīgu». Skolotāja R. Grigule iepazīstināja ar M. Stārastes radošo darbību. 3. a (sešgadīgo) klases audzēkņi skolotājas V. Kļaviņas vadībā inscenēja pasaku par burtiņu «A». 3. a (septiņ-

gadīgo) klase skolotājas T. Garjušinas vadībā radīja pasaku par burtiņu «B». Par burtiņu «C» runāja 4. a klases skolēni. 2. a klases skolniece I. Grigule nolasiya J. Raiņa dzejoli «Grāmata», jo viņa jau prot lasīt. Bērni minēja mīklas, skandēja latviešu tautas dziesmas, secināja, ka iemīļotākie M. Stārastes pasaku varoņi ir kukaiņi, koki, rūķi. Skolotāja R. Grigule aicināja iet rotaļas. Katram tika piemēnas žetons ar pasaku varoņi.

3. februārī uz latviešu tautas deju, tautasdziesmu un rotaļu rītu pulcējās 1. — 8. klašu krievu plūsmas skolēni. Skanot I. Kaināres dziesmai «Ai, māte Latgalē», latviešu tautas tērpos ģerbusies skolas zālē ienāca 4. b un 5. b klašu deju kolektīvi.

«Kā Baltijas jūra gadu simtiem saudzīgi dzelmē glabā dzintaru, tā latviešu tauta — savu folkloru, savas dainas, tautas dziesmas, tautas dejas. Savā dzīves gudrībā ik četrindē mūs uzrunā senči, atgādinot: esiet strādīgi, labestīgi, cieniet tēvu un māti, mīliet Dzimteni», saka bērnu rīta vadītāja T. Osipova. Latviešu tautas dziesmas skandēja 7. b klases skolēni, bet neskaitāmas dejas un rotaļas izpildīja deju kolektīvi.

8. — 11. klašu skolēni uz savu pasākumu pulcējās sestdienas vakarā.

«Piedzimstot mēs ieelpojam gaisu. Tāpat kā gaiss, mūs kopš

dzimšanas apņēma valoda. Dzimtā valoda. Reizē ar mātes pienu mēs to uzņemam sevī, un dzīves rītos tā pavada mūs visur,» saka L. Sakijeva. Dagnija un Ilze Greižas dzied dziesmu par skaisto tēvu zemi, spēlēja flautu un ģitāru. Vakara gaitā seko uzdevumi klašu komandām. Tie mijas ar muzikālajām pauzēm. Folkloras ansamblis izpilda dažādas tautas dziesmas un rotaļas, iesaistot arī līdzjutējus. Uzvarētāji — 11. klases komanda. Vakara gaitā bija arī senlatviešu tradicionālie ēdieni — pupas, zirnī. Tēja un pašu ceptās karaišas.

Par vakara gaitu nopietni bija domājusi skolotāja M. Pušnakova un latviešu valodas pulciņa dalībnieki.

Visu nedēļu ik starpbrīdī skolā skanēja latviešu tautas dziesmu un deju melodijas. Skolas noformējums un sienas avīze vēstīja, ka rit valodas nedēļa skolā.

Skolas bibliotekāre skolotāja V. Stupāne jau savlaicīgi palīdzēja sagatavot pasākumu scenārijus un ieteica literatūru pasākuma organizēšanai.

Un tai pašā laikā valoda tomēr ir mīkla. Mīkla, kuru atminēt centušies daudzi cilvēki prātī no sirmas senatnes līdz mūdienām. Arī mēs centāties šajā nedēļā to atminēt.

L. KONEČNIJA,

Aglonas vidusskolas skolotāja

Ceļu būvmateriālu kombināta 4. cehā ilgus gadus strādā Anfisa Sokolova (attēlā). Viņa ir armatūristu brigādiere. No Anfisas Sokolovas atkarīgs ne tikai sarazotās produkcijas daudzums, bet arī kvalitāte. Viss ir vajadzīgajā līmenī, Anfisa Sokolova pati un viņas nelielais kolektīvs visu laiku ir labāko skaitā, ražošanas uzdevumus regulāri pārsniedz.

J. ZANDES
foto

Komjaunatnes dzīve

Ko darīt turpmāk?

10. februārī Latvijas LKJS rajona komitejas kārtējā plēnumā apsprieda visai rajona komjaunatnes organizācijai šobrīd tik būtisko jautājumu: «Ko darīt?». Ko darīt tuvākajās nedēļās, mēnešos, šogad? Ko nedrīkst atlikt un ko nemaz nevar ielānāt? Tāpēc plēnuma darba kārtībā jautājums: «Komjaunatnes Preiļu rajona organizācijas galvenie darbības virzieni».

Vispirms sapulcējušos uzrunāja komjaunatnes rajona komitejas pirmais sekretārs A. Staužs, uzreiz arī uzsvērot tās sabiedriskās dzīves sfēras un nozares, kurām vairāk būtu jāpievērš uzmanība plēnuma gaitā un kurās darbojoties komjaunieši varētu vairāk dot savam rajonam, tā ekoloģijas, vēstures un arhitektūras pieminekļu stāvoklim utt.

Par apkārtējās vides aizsardzības problēmām valstī, republikā, rajonā runāja Valsts dabas aizsardzības komitejas Preiļu rajona vecākais inspektors V. Klīvejs, par iespējām darboties Latvijas Kultūras fonda, «Daugavas programmas» īstenošanā — kultūras nodaļas vadītājs A. Vucāns, par lauksaimniecības stāvokli, lauku jauniešu vietu un noskaņojumu laukos — agrorūpnieciskās apvienības «Preiļi» komjaunatnes pirmorganizācijas sekretārs A. Valainis.

Pēc nelielās ievaddaļas visi

klātesošie dalījās četrās grupās, un plēnuma darbu turpināja sekojošās sekcijās: «Ekoloģija» (sekcijas vadītāja I. Valeine), «Lauksaimniecība» (A. Valainis un S. Malnačs), «Novada vēsture. Vēstures un arhitektūras pieminekļi» (I. Derjagins), «VLKJS Statūti» (A. Staužs).

Katrā no sekcijām komjaunieši izstrādāja konkrētu pasākumu plānu tuvākajam gadam un sekciju darbam sekojošajā plenārsēdē ar šiem priekšlikumiem iepazīstināja pārējos. Tad arī visi klātesošie aktīvi diskutēja par izvirzītajiem uzdevumiem, pieņēma tos vai arī nepieņēma. Un kā nu ne, jo šoreiz bez ieinteresētības bija manāma arī vēlēšanās pieņemt uzdevumus patiešām bīdīt.

Plēnuma norisē aktīvi iesaistījās un uzstājās LLKJS CK strādājošās jaunatnes daļas vadītāja vietnieks A. Baltais, piedalījās LLKJS CK instruktors A. Salikovs.

Valdot plēnumos sen nepieredzētajā komjauniešu aktivitātē, tika apstiprināti kā «Komjaunatnes Preiļu rajona organizācijas galvenie darbības virzieni», tā arī sekcijas izstrādātie rajona komjauniešu konkrētie uzdevumi. Drīzumā tie tiks publicēti mūsu laikrakstā.

S. JOKSTE

Gaidot tautu konferenci

Vajag strādāt

Tautas atmodas laikā nevaru palikt vienaldzīga. Izlasīju 2. februāra avīzes numurā V. Gudļevskas rakstu «Atklāti runājamot» un gribu izteikt savas domas.

Vai mēs šodien varam vainot tos mūsu latgāļiešus, kuri vairs nedzīvo dzimtajā pusē? Lauuma saknes ir daudz dziļākas. Viss tika darīts ar «gādīgu roku» no augšas. Jā, no mūsu lielajām gļimēm cilvēki aizceļoja uz citiem Latvijas novadiem, taču tas notika ne jau priekā pēc bet izdzīvošanas dēļ. Ja gļimēnē bija daudz bērnu un piemājas zemes tikai 50 simtdaļas hektāra, un darbs kolhozā turpat vai par velti, tad taču cilvēks meklēja kādu izeju, lai izdzīvotu. Ne jau nu gluži ne no kā mēs visi aizmirsām savu mātes valodu un kultūru. Bija taču 1959. gads, kad pēc Latgales kultūras nedēļas Rīgā tai bija uzlikts kategorisks veto. Un to izdomāja mūsu toreizējie vadoni.

Kultūra, izglītība un ekonomika ir cieši saistītas un viena otrai pakārtotas. Pēc 1959. gada reformas māca 70. gadu centralizācijas bums, kad visas mazās skolas, slimnīcas un klubi bija jāslēdz, saimniecības jāapvieno. Un beidzot pienāca 1985. gada aprīlis, kad mēs visi pēkšņi apjautām, ka lielā un vareņā padomju tauta ir katastrofas priekšā.

Nezinu, ko lai vaino? Vainas daļiņa ir jāuzņemas mums visiem. Un nemeklēsim vainīgos, bet darbiņi un ar pilnu atdevi strādāsim visi. Pirmkārt, glābšim mūsu sagandēto zemi — mūsu dzīves pamatu pamatu. Ja mēs arī turpmāk pieļausim, ka melioratori aprok naudu un mežus tranšējās, tad ir lieki runāt un debatēt. Cik ilgi mūsu zemei nebūs saimnieka, tik ilgi mūsu runas par pārbūvi būs tukšas.

Un, otrkārt, es domāju, ka mums reizē par visām reizēm ir jābeidz vienam otru apvainot un karināt «birkas». Katram vaļag strādāt savā vietā! Strādāt Latgalē, Rīgā un visā Latvijā.

J. STREIĶE,

Aglonas latgāļiešu biedrības biedre

P. S. Honorāru lūdzu pārskaitīt LKJS.

Pieredze

Rezultāti liecina par labu kooperatīvam

Hersonas rajona kolhozā «Krasnoflotec» nolēmuši atteikties no kalpojušiem, ko sniedza senā, taču kaprīzā partnerē — rajona agroķimiskais dienests. Saimniecībā nodibināts kooperatīvs, kas uzņēmis veikt šo svarīgo darbu.

— Šī iniciatīva radās nomas posmos, — saka kolhoza priekšsēdētājs V. Litovčenko. — Pārņēmuši savās rokās gandrīz visu aramzemi, tie negribēja uzticēt rūpes par zemes auglību svešiem, neieinteresētiem cilvēkiem. Pārejot uz nomu, tika izbrīvēts daudz tehnikas, radās arī «lieki» mehānizatori. Tāpēc kooperatīvam nebija jāpiešķir papildu resursi.

Aplēses liecina, ka jaunā struktūrvienība varēs ietaupīt saimniecībā apmēram 70 tūkstošus rubļu gadā. Tās izcenojums ir divarpus reizes zemāks nekā tie, ko izmanto partneri rajona

agrorūpnieciskajā apvienībā. Taču galvenais efekts ir darba kvalitātē. Kooperatīviem nav vajadzīgi «uzraugi». Nomnieki nepieņems un neapmaksās pavirši veiktu darbu un neatļaus nepamatoti izmantot mēslojumu un ķimikālijas. Arī agrāk pierastie pieraksti vairs nav iespējami.

Tiesa, daži augstākajās instancēs uzskata, ka kooperatīvi nesopēs patstāvīgi veikt šādu darbu. Taču visiem zināms, ka tas nekad pienācīgi netika veikts arī agrāk. Vai tas izdosies kooperatīviem — rādīs laiks. Jāteic, ka patlaban kolhozā «Krasnoflotec» organiskā mēslojuma izvešana sasniegti vēl nepieredzēti tempi. Tā kā pagaidām rezultāts ir 1:0 kooperatīva labā.

TASS korespondents

Novovoroncova,
Hersonas apgabals

Konsultācija

Apdrošināsim mājlopus

Saskaņā ar valsts obligātās apdrošināšanas nosacījumiem pilsoņiem piederošie mājlopi un zirgi ir apdrošināti tikai 40 procentu apmērā no to vērtības, ko aprēķina pēc valsts iepirkuma cenas un vidējā dzīvsvāra. Piemēram, govys apdrošināta tikai par 310 rubļiem, jaunlopi vecumā no 1 līdz 2 gadiem — par 200 rubļiem, bet vecumā no 6 mēnešiem līdz 1 gadam — par 100 rubļiem.

Lai palielinātu valsts apdrošināšanas ekonomisko nozīmi iedzīvotāju interesei aizsargāšanā mājlopu bojā ejas vai piespiedu nokaušanas gadījumā, liellopus un zirgus apdrošina arī vēl brīvprātīgi 60 procentu apmērā no to vērtības. Ja noslēgts šāds līgums, tad saņemamā apdrošināšanas atlīdzība būs vienāda ar dzīvnieka vērtību un to īpašniekam vairs nebūs jācieš zaudējumi.

Tāpēc arī rajonā 76,3 procenti no visiem pilsoņiem piederošiem liellopiem ir apdrošināti brīvprātīgi. Sevišķi labi brīvprātīgās apdrošināšanas nozīmī ir izpratuši dzīvnieku īpašnieki Stabulnieku, Preiļu, Galēnu un Rož-

upes ciemos, kur apdrošināti no 85 līdz 95 procentiem no visiem pilsoņiem piederošiem liellopiem. Dīemžēl Peleču, Aglonas, Turku, Rožkalnu un Vārkavas ciemos apdrošināti tikai no 59 līdz 69 procentiem šīs sugas dzīvnieku. So ciemu padomju izpildkomitejām labāk un aktīvāk jāvirza un jāsekmē valsts apdrošināšanas darbs un jāpalīdz visu apdrošināšanas veidu tālākajā attīstībā.

Apdrošināšanas atlīdzību izmaksā praktiski visos mājlopu bojā ejas gadījumos — no slimībām, nelaimes gadījumiem, dažādiem stihiskiem postiem, kā arī mājlopu piespiedu nokaušanas gadījumā, ja ar dzīvnieku noticis nelaimes gadījums un tam draud nenovēršama bojā eja vai arī, ja to nepieciešams nokaut sakarā ar veterinārā speciālista rīkojumu nelāzstējamas slimības dēļ. Iznemot nokaušanu saimniecisku apsvērumu dēļ, piemēram — mazražība, ālavība, tēsmens ceturkšņu atrofija un tml.

Minēšu dažus skaitļus un faktus. Alzvaditājā gadā Preiļu rajonā par pilsoņu saimniecībās bojā gājušajiem 259 liellopiem

un 3 zirgiem tika izmaksāta apdrošināšanas atlīdzība 124,5 tūkstošu rubļu apmērā. Tā, protams, ir jūtama palīdzība nelaimē.

Pētera Ručevska saimniecībā Saunas ciema «Puncuļos» 1988. gada 5. decembrī sakarā ar grāmatnieka aizsērēšanu tika piespiedu kārtā nokauta 2 gadus vecā govys «Venta». Par govys galu tika saņemta atlīdzība 585,90 rubļi. Taču šajā gadījumā tika izmaksāta arī vēl apdrošināšanas atlīdzība 184,10 rubļi, tas ir, starpība līdz pilnai apdrošinājuma summai — 770 rubļiem, jo govys bija apdrošināta arī brīvprātīgi.

Stabulnieku ciema «Stabulniekos» Jāņa Znotiņa saimniecībā 1988. gada 8. decembrī sakarā ar galvas karsoni nobeidzās 3 gadus vecā govys «Sarma». Tās īpašniekam par to tika izmaksāta atlīdzība obligātajā apdrošināšanā 310 rubļi un brīvprātīgajā apdrošināšanā vēl 460 rubļi, kopā — 770 rubļi.

Dīemžēl nereti gadās, ka dzīvnieku īpašnieki pazēlo tos dažus rubļus apdrošināšanas maksājumiem un... Lūk, piemērs.

Pērnā gada 26. oktobrī no pēkšņās uzpušanās nobeidzās Ludmila Terentjeva piederošā 7 gadus vecā govys «Vizbule» (Preiļu ciemā). Par to īpašniece saņēma tikai 310 rubļus lielu atlīdzību, jo govys bija apdrošināta tikai pēc obligātās apdrošināšanas nosacījumiem. Bet varēja saņemt 770 rubļus. Tas tika ar nožēlu konstatēts, kad jau bija par vēlu domāt par līgumu noslēgšanu.

Daži praktiski padomi par mājlopu apdrošināšanas līgumu noslēgšanu. Mājlopu apdrošināšanas līgumus noslēdz apdrošināšanas aģents, kad ir apskatījis dzīvniekus. Līgumu noslēdz uz 1 gadu. Pie tam to var noslēgt ar nosacījumu, ka jāapdrošina visi saimniecībā esošie attiecīgas sugas mājlopi. Dzīvnieku izlases veida (atsevišķu) apdrošināšana nav atļauta. Piemēram, ja saimniecībā ir govys un 6 mēnešus veca telite, tad līgumu var noslēgt tikai tad, ja apdrošina šos abus mājlopus. Slimus dzīvniekus nevar apdrošināt. Taču te ir viens nosacījums — ja agrāk noslēgto līgumu atjauno (pagarīna) uz jaunu termiņu, tad apdrošina arī saslimušus mājlopus.

A. KODOLS.

Latvijas PSR Galvenās valsts apdrošināšanas pārvaldes nodaļas priekšnieks

Sports informācija

GDA ziemas daudzciņa

Ziemas sporta entuziastiem šogad garastāvoklis zem nulle. Un tomēr rajona sporta spēļu sacensības GDA ziemas daudzciņā notika. Vienīgi slepošanu vajadzēja aizstāt ar krosu.

Sacensības piedalījās seši pirmās grupas, četri otrās grupas un pieci trešās grupas fiziskultūras kolektīvi.

Komandu vērtējumā par uzvarētājiem kļuva kolhozagrofirma «Krasnij Oktjabrj». Priekš starpsaimniecību celtniecības organizācijas. Raiņa kolhoza fiziskultūras kolektīvi. Individuāli uzvarēja G. Čvetkova, S. Svalba, A. Turubajovs, J. Dzeriņš, L. Valdovs, A. Oriovs.

Vienlaikus noritēja veselības spārtakiņš. Starp fiziskultūras kolektīviem pārkāpi bija kolhozagrofirma «Krasnij Oktjabrj» ziemas daudzciņnieki.

Individuāli spēcīgākie GDA ziemas daudzciņnieki joprojām ir M. Kozlovska, M. Loza, J. Brūvers, B. Kivlenieks, A. Ceirāns, J. Domīnieks.

Veterāni rāda paraugu

Notika sacensības žausanā. Te savu prasmi atkal parādīja sporta veterāni. Diemžēl dalībnieku skaits bija ļoti pieticīgs — 12 vīrieši un 6 sievietes.

Komandu vērtējumā uzvarēja Līvānu stikla fabrikas sportisti (A. Vilcāns, P. Ivanovs, M. Kozlovska), otrajā vietā — kolhozagrofirma «Krasnij Oktjabrj» (B. Kivlenieks, T. Sebeko, A. Ceirāns), trešajā — Preiļu starpsaimniecību celtniecības organizācija (J. Brūvers, A. Rikovs, V. Buka).

Individuāli starp sievietēm precīzākā snāpere bija M. Kozlovska, starp vīriešiem — P. Ivanovs.

Stadions skolai būs

Sporta entuziasti atceras bēdīgi slavēto Vārkavas vidusskolas stadiona vēsturi. Pirms vairākiem gadiem uz cēla skolu, bet sporta laukuma būve izpalika. Turpinājās «domu apmaiņa» ar celtniekiem, rajona vadību, bet tas lietas būtību nemainīja. Vārkavas skolēniem stadiona nav joprojām. Tagad jautājums sāk risināties pozitīvi.

Patēloties direktora S. Stankeviča (pēc profesijas fiziskās audzināšanas skolotājs) rūpēm un ieinteresētībai, stadiona rekonstrukcija vai, precīzāk sakot, celtniecība sākusies. Vairbūt ne tik ātri kā vajadzētu un ne tik viegli kā gribētos. Un tomēr. Izstrādāta projekta dokumentācija šautuves-manēžas būvei. Ar kolhoza «Dubna» atbalstu nupat izremontēja skolas fiziskultūras zāli. Saimniecība sola palīdzēt meliorācijas nokārtošanā. Jau atvestas daudzas kravas zemes. Kolhoza inženieris celtnieks Voldemārs Lūsis kopā ar skolas direktoru, ar fiziskultūras skolotāju Edgaru Vaivodu un skolēniem jau ir daudz paveikuši sporta bāzes uzlabošanu.

A. VELDRE

Saglabāsim dzirnavu aizsprostus

Ir pagājis jau vairāk nekā 20 gadu kopš lielākā daļa Latvijas ūdensdzirnavu beidza darbu vai iekārtu piedziņai sāka lietot elektrodzinējus. No tā laika gandrīz visu ūdensdzirnavu un mazo HES hidrotehniskās būves netiek koptas. Vajadzētu atcerēties, ka dzirnavu dīķi un aizsprosti ir neatņemama Latvijas lauku kultūrainavas sastāvdaļa, ka pie slūžam ūdens bagātinās ar skābekli, veicinot upju pašattīrīšanos. Attīstoties zemnieku saimniecībām, kā arī ņemot vērā sagaidāmo elektroenerģijas cenu pieaugumu, būtu lietderīgi

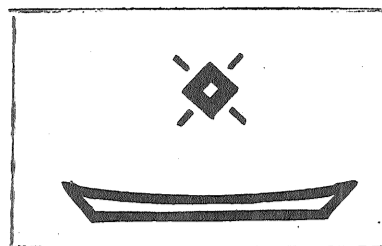
atkal atgriezties pie ūdens spēka izmantošanas dzirnavu un gateru darbināšanai, atjaunot daļu mazo HES.

Pašlaik gandrīz visas koka slūžas jau gājušas bojā. Akmens un betona konstrukcijās veidotās palos izskalo mazāk, taču tās intensīvi noārda apaugums. Telpu starp aizsprostu sienām parasti aizpildīja ar zemi, un tagad tur augošie krūmi, vietām pat koki, ar saknēm ārā mūri. Akmeņi tiek izcilāti, bieži vien splaisā arī betons, pastiprinās ūdens filtrācija, un dambi izskalo. Vietās, kur uzstādījuma

nav, koki aug arī bijušajā ūdenskrātuvē, saknēm saardot parasti zem dambja esošo rievsienu.

Latvijas Kultūras fonds aicina likvidēt apaugumu uz ūdensdzirnavu un mazo HES hidrotehniskajām būvēm neatkarīgi no to atrašanās vietas. Lūdzam HES, kolhozus un padomju saimniecības to izdarīt jau šopavasār, līdz lauku darbu sezonas sākumam, sadarboties ar vietējiem iedzīvotājiem un skolēniem, sevišķi organizējot atvašu izciršanu.

Straujas sniega kušanas gadī-

jumā, lai novērstu aizsprostu izskalošanu, nepieciešams atvērt slūžu aizvarus. Tieši šī elementārā noteikuma neievērošanas rezultātā izskalota apmēram trešdaļa Latvijas dzirnavu aizsprostu. Arī krūmus upju krastos lejpus aizsprosta nevajadzētu cirst, jo tas palos var izraisīt izskalojumus.

LKF Seno dzirnavu sekcija

Redaktors P. PIZELIS

Problēmas nedrīkst noklusēt

Avīze «Sovetskaja Belorussija» publicējusi pārskatu par Baltkrievijas Komunistiskās partijas CK plēnumu, kurā izskatīja agrorūpnieciskā kompleksa darba jautājumus. Uzmanību pie saista Vitebskas ražošanas apvienības «Monolit» ģenerāldirektora runa, kurā izskanēja šādi vārdi:

— Pēdējā laikā kļuvusi skaidri redzama starptauticālo attiecību problēma, kas daudzus gadus tika noklusēta. Sabiedriski politiskajā dzīvē parādās arvien vairāk strāvājumu. Cilvēki gaida, ka mēs visam notiekošajam dosim skaidru un argumentētu partijisku vērtējumu. Tagad mums ir zināmas Baltijas republiku Tautas frontu programmas, baltkrievu organizācijas «Supolok» aicinājums jaunatnei, zinātnieku un radošās inteliģences

domas. Taču diemžēl mums nav priekšstata par BKP CK un vispirmām kārtām tās ideoloģiskā darba nodalās nostāju šajā jautājumā. Cik ilgi mēs vilksimies astē, atstājot iniciatīvu dažādām neformālajām apvienībām, kas ar skalām frāzēm dažbrīd maskē ne vienmēr cildenus mērķus.

Tajā pašā numurā avīze ievietoja S. Guljancas rakstu, kurā pastāstīts, kā «vīrišķīgā cilvēka» Vasiļa Bikava novele «Alpu balāde» tiek apspriesta armēņu skolā un kāpēc grāmata izģājusī ārpus nacionālajiem ietvariem un katrs lasītājs redz tajā savas tautas vēsturi. Tiek noraidīti rakstniekam mestie apvainojumi dažādos buržuāziska rakstura «ismos».

LATINFORM preses dienests

Fotofakts

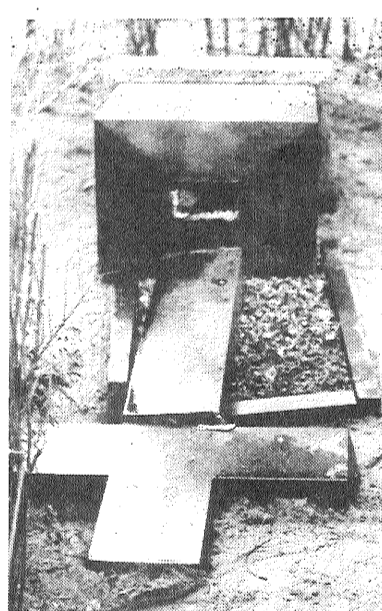
Cik ilgi tā turpināsies?

Līvāniešu pacietības mērs nu ir pilns. Kārtējais (trešais gada laikā) vandālisma gadījums pilvētā uzņemts ar lielu satraukumu: kas un ar kādām tiesībām sistemātiski nīrgājas par svētumu — mirušo atdusas vietām? Kas tas ir? Huligānisms? Provokācija? Kādas tik domas cilvēkiem nenāk prātā, turklāt — pašreizējā neviennozīmīgajā situācijā. Nav svarīgi, kādi nodomi vadījuši ļaundarus, — nosaukums šādai rīcībai ir viens — vandālisms, kas nesader ar civilizētas sabiedrības normām, pie kuras mēs sevi pieskaitām.

Latvijas Tautas frontes biedrs, kara un darba veterāns J. Veigurs par redzēto ar satraukumu teica: «Padomājiet tikai — trīsdesmit kapakmeņus sabojāja! Atceros 1945. gada pavasari, kad mūsu baterija ieņēma kaujas pozīcijas netālu no vācu kapsētas. Pavēle bija stingra: ierakties tā, lai nealžskartu nevienu krustu, nevienu kapu...».

Galvenais jautājums, kas nedod mieru cilvēkiem (neatkarīgi no viņu vecuma, tautības, ticības): «Cik ilgi tā turpināsies? Cik ilgi nesodīti paliks tie, kas uzdrīkstas nīrgāties par svēto piemēnas vietu — kapiem?»

Pēc redakcija esošajām ziņām situācija ir šāda: speciāli izveidotā operatīvā grupa, kuru vadīja milicijas nodaļas priekšnieks N. Kazenko, 14. februārī aizturējusi divas personas, kuras, ir aizdomas, varēja piedalīties šajā barbariskajā akcijā

(starp citu, aizturētie ar līvāniešī). Sākusies izmeklēšana.

Gan rajona izpildkomitejas iekšlietu daļa, gan redakcija centīsies informēt lasītājus par izmeklēšanas gaitu. Bet pagaidām varam pateikt, ka jautājumus par zaudējumu atlīdzināšanu var noskaidrot pie iekšlietu daļas izmeklēšanas nodaļas priekšnieka I. Kirilova (tālrunis: 21747). Uz citiem jautājumiem par šo lietu atbildes jums sniegs izmeklētājs P. Kotovs (tālrunis: 43402).

I. IVANOVA

J. SILICKA foto

PRECIZEJUMS

1989. gada 11. februāra numurā publicētajā rajona Tautas deputātu padomes izpildkomitejas lēmumā par kopīgo vēlēšanu iecirkņu komisiju izveidošanu pieļauta neprecizitāte. 83./28. Saunas vēlēšanu iecirkņa komisijas sastāvā ir arī Anatolijs Zalāns — no kolhoza «Sarkanā ausma» darba kolektīva.

Sludinājumi Līdzjūtības

AGRORŪPniecības APvienības Mācību un kursu kombināts

no 1989. gada 1. marta sāks apmācību gāzes un elektrometināja un A, B kategorijas traktorista specialitātēs. Tuvākas izziņas pa tālruniem 21450 un 21552.

PREIĻU RAJONA CENTRĀLĀ SLIMNICA

pārdod māju nojaukšanai. Griezties poliklinikā. Adrese: Preiļi, Raiņa bulvāris 13, 210. kabinetā — no plkst. 8.00 līdz 17.00.

PĀRDOD māju Jēkabpilī. Sīkākās ziņas Preiļos, Celtnieku ielā 6 — 8. Tālrunis: 21043.

Sāp mums sirdis, sāpēs ilgi, Kopā ieto dienu zēl — Katra takā, katra smilgā Stāsta mums par tevi vēl.

(V. Ruja)

Kad pēdējā atvadu zlēdi gulst pār IRENIJA CIMANA kapu, dalām bēdu smagumu ar viņa tuviniekiem.

Preiļu 21. PMK kolektīvs

Sirdi sakā... Val dzirdi, vai dzirdi? Arājam arkls no rokām slīd. Baltu pasauli melnā miglā Nāve līdz apvārsnim grasās tīt.

(A. Vējāns)

Skumju brīdī esam kopā ar piederīgajiem, pavado PETERI JĀNA d. VULĀNU pēdējā gaitā.

Kirova kolhoza kolektīvs

...tajās lapās; ko mūžības vēji nu šķirsta, paliek cilvēka mūžs.

(Z. Purvs)

Izsakām dziļu līdzjūtību PETERA JĀNA d. VULĀNA piederīgajiem, pavado viņu kapu kalnā.

Stabulnieku mehanizatoru kolektīvs

Pār tevi smilšu klusums klāts, Vien paliek atmiņa un tava mūža stāsts.

(J. Rūsiņš)

Dalām bēdu smagumu kopā ar Jūliju Akmani, MĀTI smiltāja izvadot.

K. Marksa kolhoza partijas pirmorganizācija

Nolīkst klusi sirmā galva Saules ceļu aiziedama.

(T. dz.)

Dalām bēdu smagumu ar ANNAS LEITINAS piederīgajiem, viņu smiltāja izvadot.

Kolhoza «Jersika» kolektīvs

Bez dzīvības smagā ceļā Nav vieglas alziēšanas.

(A. Pormale)

Izsakām līdzjūtību piederīgajiem, VERONIKU AIDUKU smiltāja izvadot.

Kolhoza «Jersika» kolektīvs

Paliec, māt, glāstā, Paliec, māt, jaukā bērniņas stāstā.

(M. Bārbale)

Skumju brīdī esam kopā ar audzinātāju Jūliju Akmani, MĀMINU smiltāja izvadot.

4. klases auzdzekņi un vecāki

Māt, atmiņā man vienmēr vizēs Tavš mazhet skumjais, mīļais skats.

(O. Vācietis)

Izsakām dziļu līdzjūtību Dainim Mazikam sakarā ar MĀTES nāvi.

Kaimiņi

Zeme sastingst ziemas salā. Nakti zvaigznes rāmi mirdz. Aiziet dusēt kapu kalnā Darbīga un laba sirds.

(A. Strautiņš)

Sāpju brīdī izsakām visdziļāko līdzjūtību piederīgajiem, no PAVELA PASTARA atvadoties.

Kolhoza «Rožupe» kolektīvs

Tavi čaklie darba soli Netecēs vairs sētiņā. Tukšā tava istabina, Tev vairs sauli neredzēt.

(L. Vāczemnieks)

Izsakām patiesu līdzjūtību Bronislavai Kononovai sakarā ar VĪRA nāvi.

Smelteru fermas kolektīvs

LEŅINA

MŪSU ADRESE: 228250, Preiļos, Komjaunatnes ielā 1.

KAROVS

REDAKCIJAS TĀLRUŅI: redaktors — 22059, redaktora vietnieki — 21996, partijas dzīves un padomju celtniecības nodaļa — 22154, agrorūpnieciskā kompleksa, sporta, skolu un jaunatnes dzīves nodaļas — 21759, rūpniecības, celtniecības un kultūras nodaļas — 21985, fotokorespondents — 22203, korektori, grāmatvedība, uzzīņas par sludinājumiem — 22305.

Laikraksts iznāk otrdienās, ceturtdienās un sestdienās latviešu un krievu valodās. Iespiests Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības Daugavpils tipogrāfijā (Daugavpils, Valkas ielā 1). Izdevniecība «Zvaigzne» (Rīgā, M. Gorkija ielā 105). Viena nos. iespiedloksne, Ofsetiespiedums.

«Ленина Карогс» («Ленинское знамя»), Газета Преильского районного комитета КП Латвии и районного Совета народных депутатов на латышском языке.

Metiens 14 509 eksemplāri (latviešu valodā — 10 201 eks., krievu valodā — 4 308 eks.).

Indekss 68169.

Page 307.